Poštnina plačana v gotovini

Leto LXIII., št. 196 | V Ljubljani, petek 29. avgusta 1930 | Cena Din 1.-

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 2.—, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo
Ljubljana, Knaflova ul. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — CELJE, Kocenova ul. 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26. Jesenice, Ob kolodvoru 101. — —
Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

NITTI O ODNOŠAJIH MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO

Senzacijonalen članek bivšega italijanskega min. predsednika v sofijskem listu — Le v prijateljstvu obeh narodov je njuna bodočnost -- Gospodarska in carinska zveza med Italijo in Jugoslavijo

Sofija, 29. avgusta. Te dni je izšla tukaj prva številka velike revije »Narodno delo«, ki je urejevana v duhu mednarodne agrarne ideologije. Med ostalim zanimivim gradivom objavlja senzacijonalen članek bivšega predsednika italijanske vlade Francesca Nittija o razmerah med Jugoslavijo in Italijo.

Nitti pravi v tem članku, da morejo biti med sosednimi državami vedno nesoglasja, ki so povod sporom. Ta nesoglasja so lahko najraznovrstnejšega značaja, zaradi spornih ozemlje nacijonalnega tekmovanja, gospodarske borbe itd. Kar se tiče izključnin nacijonalnih interesov, med Italijo in Jugoslavijo, ni vzroka za nesoglasje.

Italija ne more imeti pretenzij na Dalmacijo, ne da bi bila kršila narodnostnega načela, na katerem je bila zasnovana njena neodvisnst.

V Jugoslaviji obstoji neznatna manjšina, ki govori italijanski jezik, dočim je v Italiji mnogo manjšin, zlasti slovanskih. Ob prihodu fašizma na oblast je Italija postala netolerantna, toda slovansko prebivalstvo jadranskega primorja je bilo vedno čuvar pomirljivega duha in neomejene strpnosti. Ni dvoma, da se fašizem obnaša nečloveško proti Slovanom v Julijski pokrajini, kakor tudi proti prebivalcem ob Gornji Adiži, pozabiti pa se ne sme, da nastopa fašizem nečloveško tudi proti Italijanom. Fašizem vohuni, zapira in ubija svoje nasprotnike kakor v strašni srednjeveški dobi.

Italijanska politika nasilja je polna usodnih posledic za bodočnost Italije.

Celo v slučaju zmage ne bo Italija dobila po vojni z Jugoslavijo niti ozemlja, niti bogastva, kakor tudi ne kakih možnosti splošnega političnega pomena. Zmaga bi se pretvorila v narodno - gospodarski poraz in uspeh v vojni bi pomenil katastrofo. Politika, ki jo vodi fašistična uprava proti Slovanom in Nemcem, ki žive na ozemlju Italije, je postala brezumna. Slovani in Nemci so prebivalci Evrope, ki so najbolj razviti. Spopad z njimi bi pomenil hudo pregreško. Govorim o narodih, pravi Nitti, in ne o rasah. Ne mislim, da obstoje med Jugoslavijo in Italijo utemeljeni vzroki nesoglasja.

Italija in Jugoslavija se ne bosta nikdar obnašali druga proti drugi indiferentno.

Moreta biti le prijatelja ali neprijatelja. Potrebno jima je, da hodita po poti simpatij in še več, po poti interesov, ki so skupni. Le v tem slučaju moreta priti do svoje varnosti in blagostanja. Zatem opisuje Nitti položaj v Italiji leta 1919., ko je prevzel politično dedščino Orlanda. Nato pravi: Mislil sem, da je najboljša možnost za zvezo dveh narodov danes v bodočnosti

ustvaritev popolne gospodarske in carinske zveze.

Ko sem po želji Lloyda Georga in svojih ameriških prijateljev prišel v Parizu skupaj z zastopniki kraljevine SHS, sem naletel pri njih na najboljšo volio. Že tedaj sem pokazal tedanjemu ministrskemu predsedniku Nikoli Pašiću in zunanjemu ministru dr. Trumbiću svoj načrt carinske zveze obeh držav na podlagi popolne gospodarske enakopravnosti. Pri dr. Trumbiću sem našel najboljše razpoloženje.

Morda ni bil toliko vešč v formalnem oziru, imel pa je najboljše namene.

Italija in Jugoslavija bi skupaj predstavljali ogromno silo,

ako bi njuni osemlji tvorili carinsko celoto in ako bi se njunim državljanom omogočile enake pravice v gospodarskih odnošajih, za svobodno delo in za skupne posle. Sedanja Italija obsega 310.000 km² in ima 43 milijonov prebivalcev, Jugoslavija pa obsega 248.000 km² ter ima okoli 13,5 milijona prebivalcev. Produkcija obeh držav, kakor tudi njuni gospodarski strukturi sta povsem različni. Italija uvaža žito, les, živino itd., kar so proizvodi, ki jih izvaža Jugoslavija. Jugoslavija sama pa potrebuje, kar so glavni predmeti italijanskega izvoza, manufakturo, tvorniške stroje, instrumente in drugo.

Prevoz po kopnem in po morju med Italijo in Jugoslavijo more biti zelo poceni. Prevoz strojev ali manufakture iz Padove ali Benetk do Ljubljane ali celo do Beograda je mnogo cenejši kakor v Neapelj ali v Palermo, kakor je tudi prevoz lesa ali živine od dalmatinskega primorja v Italijo cenejši nego od dalmatinskega primorja do Beograda. Glede na gospodarsko strukturo obeh držav se more trditi, da med njima ni nasprotnih ali spornih interesov. Ako pa bi po carinski zvezi prišlo do soglasja o pravu dela v trgovini in drugih profesijah, kakor tudi o pravu predavanj na univerzah, bi se mogli doseči ogromni uspehi. Torej spor ali sporazum. Če pa bosta obe državi še nadalje v medsebojni napetosti, bi moglo to postati vzrok splošnega oslabljenja, a intrige na Balkanu samo škodujejo bodočnosti. Nasprotno bi sporazum obeh držav rodil možnost za razvoj obojestranske blaginje ter bi zagotovil mir za bodočnost. Dobro si predstavljam zapreke, ki pa jih je treba obvladati, preden pride do sporazuma, in ki so predsodki, nesmotrenost, majhni individualni interesi ter majhni strankarski interesi, ki nasprotujejo interesom obeh narodov. Nitti zaključuje svoj članek z opitmistično izjavo, da bo prej ali kasneje uresničen program, ki ga je že pred desetimi leti označil.

Pred procesom v Trstu

Glasovi italijanskih listov -- Napoved smrtne obsodbe za štiri obtožence

Trst, 29. avgusta. Kakor piše »Piccolo«, so vsi večji listi v Italiji zaprosili za dovoljenje, da se pripuste njihovi poročevalci k procesu proti Slovencem in Hrvatom pred izrednim tribunalom v Trstu. O tujih novinarjih italijanski listi ničesar ne omenjajo. Izredni tribunal izdaja dovoljenja samo novinarjem, ki morejo dokazati, da so preizkušeni fašisti, tujim novinarjem pa pristop sploh ne bo dovoljen. »Giornale d'Italia« piše, da pričakuje vsa Italija z največjim zanimanjem potek tega procesa, ki je velikega političnega pomena. »Piccolo« pravi v svoji prognozi, da bo razprava dostojanstvena in stroga. »Corriere della Sera« skuša predstavljati atentat na »Popolo di Trieste« kot čin velike in na široki podlagi zasnovane teroristične akcije. »Popolo di Trieste« pa poziva vse Italijane in ves svet, naj že po obtožnici sami preceni to akcijo, ki se je stalno vodila proti Italiji. Ne gre za zločine posameznikov, temveč za brezobzirno ubijanje in rušenje vsega, kar je italijanskega v Julijski Veneciji. Sedaj bo izredni tribunal, piše list, sodil one, ki so napadali ne samo fašistični režim, temveč vse, kar je najsvetejše italijanskemu narodu. Ta akcija je bila celo naperjena proti italijanskemu državnemu edinstvu, pravi, ker je stremela za tem, da se odcepi od nje Julijska Venecija, ki je najmilejša pokrajina Italije. Na koncu ugotavlja, da bodo prvi štirje obtoženci Ferdinand Bidovec, Fran Marušič, Zvonimir Miloš in Vekoslav Valenčič eksemplarično kaznovani, ker zahteva to fašistična pravica. List obsoja te štiri obtožence že na smrt in sedaj je treba samo še počakati, ali bo fašistični izredni tribunal za zaščito države to obsodbo sankcijoniral.

Finančna reforma v Nemčiji

Vladni volilni program — Znižanje javnih bremen — Aretacije komunistov

Berlin, 29. avgusta. AA. Po večdnevni razpravi je ministrski svet včeraj določil podrobnosti finančne reforme, ki ju časopisje proglaša za volilna načela vladnih strank. Vlada napoveduje, da bo omejila javne izdatke, da bo pospešila gradnjo malih stanovanjskih hiš ter varovala proračun, ne da bi s tem trpela zaščita brezposelnosti. Zatem naznanja vlada, da bo preuredila porazdelitev bremen in dohodkov med državo, pokrajinami in občinami ter da bo uredila vprašanje kredita za javne ustanove. Komunike vlade o teh reformah pravi, da bodo ti ukrepi omogočili vladi znižanje javnih bremen, kar pa se bo to zgodilo šele prihodnje leto in postopoma.

Berlin, 29. avgusta. AA. Minister prometa v. Guerard, ki je pripadal centrumu, je izpuščen s kandidatnih list te stranke. Iz tega sklepajo, da se bo umaknil iz aktivnega parlamentarnega življenja.

Berlin, 29. avgusta. AA. Policija je prijela 30 komunistov, ki so pretepali sinove nacijonalističnih roditeljev in kvarili zidov je hiš in cerkva s prevratnimi napisi.

Argentina pred revolucijo

Vojaške čete zasedle vse važnejše točke v Buenos Airesu — Stavka telefonskih nameščencev

***Buenos Aires,* 29. avgusta. AA.** Mesto je preplavljeno z govoricami o bližnjih velikih izpremembah. Govorice so nastale zaradi agitacije med delavstvom. Šef policije je s pomočjo vojaštva ojačil vse redarstvene postojanke v Buenos Airesu. Vlada je imela posvet s komandanti polkov, ki so zbrani v garniziji La Plate.

Garda, ki čuva vladno palačo, je ojačena. Okoli rezidence predsednika republike Irigoyena krožijo oddelki konjenice. Minister pravde je obvestil predsednika republike, da preti težka nevarnost revolucije in da je v ta pokret zapletenih več uglednih voditeljev strank in del vojske.

***London,* 29. avgusta.** Argentinska prestolnica se nahaja na predvečeru resnih političnih dogodkov. Brezžična brzojavka iz Buenos Aires veli, da pričakuje argentinska vlada izbruh revolucijonarnih delavskih nemirov.

Vse straže so bile podvojene. Vsa javna poslopja so pod zaščito policijskih oddelkov. Močni policijski oddelki patrolirajo po cestah mesta ter imajo zasedena vsa važnejša prometna središča. Železniška uprava je dobila od vlade nalog, naj bo pripravljena za večje transporte čet.

Pri predsedniku republike Irigoenu se je vršila daljša konferenca z notranjim in vojnim ministrom. Delavski nemiri, ki se pričakujejo, imajo političen značaj.

***Buenos Aires,* 29. avgusta. AA.** Zaradi grozečega delavskega gibanja je vlada podvzela stroge ukrepe. Telefonski uslužbenci so sklenili 24 urno stavko. Ministrski svet je začel proučevati vzroke nezadovoljnosti delavstva.

Buenos Aires, 29. avgusta. Nevarnost revolucije vedno bolj narašča. Minister pravde Campa je obvestil predsednika republike Irigoyena, da revolucija lahko izbruhne vsak hip. Listi pozivajo predsednika, naj se umakne in odstopi, da tako prepreči krvave dogodke, ki so sicer neizbežni. Irigoyen bo temu pozivu najbrž sledil.

Poincare o nemški politiki

Pariz, 29. avgusta. Poincaré objavlja v listu »L'Illustration« pod naslovom »Kaj je novega na vzhodu« alarmanten članek, v katerem izraža svojo bojazen o nadaljnem razvoju nemške politike. Poincaré izjavlja, da se dr. Wirth in Treviranus poslužujeta istih besed, ki so se slišale že pred 9 leti o priliki plebiscita v Zgornji Šleziji. Zdi se, da se Nemčija ni ničesar naučila iz zgodovine. Francija preveč ljubi mir, da bi obupala, vendar pa ne more dopustiti, da bi se monument evropskega sporazuma zgradil na podlagi samodržav

Spor med Anglijo in Perzijo

Protest perzijske vlade pri Društvu narodov zaradi angleške zasedbe otokov v perzijskem zalivu

London, 29. avgusta. Med Perzijo in Veliko Britanijo je izbruhnil resen konflikt, ki se bo rešil pred društvom narodov. Perzijska vlada je poslala tajništvu Društva narodov noto, v kateri se pritožuje, da je poglavar otoka Barhein v Perzijskem zalivu izročil otok angleški družbi, ne da bi se oziral na perzijsko suverenost. Anglija izjavlja k temu, da sporni otok nikoli ni pripadal Perziji, temveč je neodvisen pod angleškim protektoratom. Perzijske zahteve do otoka je tudi že odklonil Chamberlain. Pričakuje se, da bo tudi Henderson pred forumom Društva narodov odklonil zahtevo Perzije.

Ženeva, 29. avgusta. AA. Perzijski minister za zunanje zadeve je izročil Društvu narodov prepis pisma, ki ga je poslal angleškemu poslaniku v Teheranu. V tem pismu perzijska vlada energično protestira proti dejstvu, ki je o njem že poročalo časopisje, da je šejk južnoperzijskih otokov le-te izročil angleškemu sindikatu. Angleška družba bo izkoristila obilne petrolejske vrelce in je že začela protipravno z vrtilnimi deli.

Pogajanja z indijskimi nacijonalisti

Obsodba voditeljev indijskega kongresa — Deficit v indijskem državnem proračunu — Zahteve angleških naseljencev

Bombay, 29. avgusta. AA. Člani izvršilnega odbora indijskega kongresa, ki so bili v sredo aretirani, so bili sumarno obsojeni na 6 mesecev zapora.

Nocoj je bil izvoljen nov izvršilni odbor, ki ga tvori 6 Hindov, 6 mohamedancev in le trije člani dosedanjega odbora, ki niso bili aretirani. Bengalska vlada je izdala dekret, v katerem izjavlja, da so kongresne organizacije v vsej pokrajini protizakonite.

Indijski podkralj nadaljuje razgovore z zmernima indijskima voditeljema Sapru in Jayakar v Simli.

Zaradi bojkotnega pokreta izkazuje bombayski vladni proračun deficit v znesku 100.000 funtov. Polovica tega zneska je nastala zaradi zmanjšanih dohodkov pristojbin.

Simla, 29. avgusta. AA. Tej Bahadur-sapru in Jayakar sta včeraj po sestanku z indijskim podkraljem odpotovala v Alahabad. Njun razgovor s podkraljem je veljal vprašanju, kako vspostaviti v Indiji boljše odnošaje. Jayakar je vzel s sabo nekaj važnih dokumentov, ki se bo o njih posvetoval s Pandits Motilalom, Javarharlal Nehrujem in Gandijem, preden se ponovno vrne v Simlo na drug sestanek s podkraljem. Sodijo, da je bila njuna misija v Simli uspešna.

Bombay, 29. avgusta. Dočim lord Irwin, podkralj Indije, mirno presoja Gandhijeve mirovne ponudbe v Simli, so zahtevale organizacije evropskih naseljencev v Calcutti, naj se takoj uvedejo ukrepi za olajšanje sedanjega neznosnega stanja v deželi, zlasti pa takoj zaprejo vsi odbori indijskega kongresa in njih premoženje zapleni. Na zadnjem vseindijskem kongresu v Delphiju so sicer odstranili deset najhujših ekstremistov, vendar pa piše indijsko časopisje, da to prav nič ne izpremenja položaja, ter da se mora neposlušnost proti oblastvom izvesti do konca. Pravijo tudi, da bo tem bolje, ako se podkralj ne bo mogel pogoditi z Gandijem, ker bo potem moralo priti med indijsko osvobodilno idejo in angleškim gospostvom tem prej do odločilne borbe.

Nov gospodarski blok

Dunaj, 29. avgusta. Bivši trgovinski minister dr. Schürff je v razgovoru z novinarji izjavil, da bi imela carinska unija med Jugoslavijo, Rumunijo in Češkoslovaško za nujno posledico osnovanje srednjeevropskega gospodarskega bloka med Avstrijo, Nemčijo, Švico in Madžarsko. Gospodarski blok Male antante bi kvarno vplival na izvozne možnosti srednjeevropskih držav, ki bi bile prisiljene, da se v samoobrambi svojih interesov združijo v enotno fronto.

Raziskovanje severne Afrike

Pariz, 29. avgusta. AA. Ekspedicija francoskih znanstvenikov je odpotovala v Saharo, kjer bo proučila najnovejšo teorijo o Sahari in skušala dognati njeno istinitost. Po tej teoriji pokriva saharska puščava ogromna podzemeljska jezera. Če bi se posrečilo odkriti ta jezera, bi ne bil daleč čas, da se Sahara ponovno izpremeni v cvetočo kulturno pokrajino.

Rim, 29. avgusta. AA. V prvi polovici oktobra odpotuje v notranjost Tripolitanije znanstvena ekspedicija, ki jo bosta organizirala grof Byron de Prorok in inž. Rosselli. Ekspedicija se bo napotila v Fezzan, kjer bo izvršila razne arheološke in znanstvene preiskave. Pokroviteljstvo nad ekspedicijo je prevzelo ministrstvo za kolonije, udeležili pa se je bodo mnogi italijanski in ameriški dijaki, kinematografski operaterji, veščaki in novinarji.

Konec stavke francoskih tekstilnih delavcev

Pariz, 29. avgusta. Ker so tekstilni industrijci postavili nove predloge, v katerih sprejemajo vsaj deloma zahteve delavstva, obstoja upanje, da bo tekstilna stavka v Franciji zaključena. Delovni minister Laval je za danes popoldne sklical konferenco zastopnikov delavcev in delodajalcev. Če pride do sporazuma, se bodo delavci v ponedeljek vrnili na delo.

Angleška liberalno-delavska koalicija

London, 29. avgusta. Liberalni tisk naglaša, da so vesti o možnosti liberalno-delavske koalicije preuranjene. Nastale so kot kombinacije glede na razgovor, ki sta ga imela v sredo Macdonald in Lloyd George o rešitvi vprašanja brezposelnosti. Če bo prišlo v tem vprašanju do sporazuma, ni izključeno tesnejše parlamentarno sodelovanje, vendar pa o kaki vladni koalicija, ali celo nastanku skupne vlade, nikakega govora [illegible]

Področja srednjih šol

Ljubljana, 29. avgusta. AA. Kr. banska uprava dravske banovine razglaša:

Na osnovi § 39. točke I/3 zakona o banski upravi so bili odrejeni za srednje šole v banovini naslednji okoliši v smislu § 9. zakona o srednjih šolah:

za realno gimnazijo v Celju srezi Brežice, Celje, Gornji grad, Konjice, Laško in Šmarje;

za realno gimnazijo v Kočevju sreza Čabar in Kočevje;

za realno gimnazijo v Kranju sreza Kranj in Radovljica;

za II. in III. realno gimnazijo v Ljubljani mesto Ljubljana ter srezi Ljubljana-okolica, Kamnik, Litija in Logatec;

za I. gimnazijo in za realko v Ljubljani mesto Ljubljana ter srezi Brežice, Čabar, Laško, Kamnik, Kočevje, Kranj, Krško, Litija, Logatec, Novo mesto in Radovljica;

za gimnazijo in za realko v Mariboru srezi Celje, Dolnja Lendava, Gornji grad, Konjice, Ljutomer, Maribor-desni breg, Maribor-levi breg, Murska Sobota, Prevalje, Ptuj, Slovenjgradec in Šmarje;

za realno gimnazijo v Murski Soboti srezi Dolnja Lendava, Ljutomer in Murska Sobota;

za realno gimnazijo v Novem mestu sreza Krško in Novo mesto;

za realno gimnazijo v Ptuju srezi Dolnja Lendava, Ljutomer, Murska Sobota in Ptuj.

7. in 8. septembra

se vrši velika veselica pri jami župana Permeta na Taboru, kjer bo igrala godba — ter bo bogat srečolov.

Ogledali si boste krasoto slapnikov. Za dobro pijačo in jedila preskrbljeno. — **Izstopna postaja Grosuplje.**

7. septembra bo ob 10. maša na Taboru.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.71, Berlin 13.45—13.48 (13.465), Bruselj 7.8795, Budimpešta 986.85—989.85 (988.35), Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 797.05, London 274.10—274.90 (274.50), Newyork 56.255, Pariz 221.79, Praga 166.95—167.75 (167.35), Trst 294.15—296.15 (295.15).

INOZEMSKE BORZE.

Curih: Beograd 9.12, Pariz 20.2375, London 25.0475, Newyork 514.30, Bruselj 71.89, Milan 26.9425, Madrid 54.75, Amsterdam 207.225, Berlin 122.85, Dunaj 72.73, Sofija [illegible], Praga 15.27, Varšava 57.70,

Največji spomenik padlim vojakom v naši banovini

Največje umetniško delo Franceta Kralja — Spomenik odkrijejo dne 7. septembra

Dobrepolje, 29. avgusta.

V nedeljo 7. septembra bodo v Dobrepoljah na Dolenjskem slovesno odkrili spomenik padlim vojakom — Dobrepoljcem.

Akcijo za spomenik je započel l. 1925. danes že pokojni župnik Ramovš. Obrnil se je na rojaka akademičnega kiparja Drobnič in Šteh. Agilni mlajši Dobrepoljci so nabirali krompir po hišah, ga prodali, izkupiček pa naložili na parja in slikarja prof. Franceta Kralja in ga naprosil, naj izdela načrte.

Ker so se pojavile velike denarne težkoče, je akcija dve leti počivala. Oživela je šele, ko so Dobrepolje dobile novega župnika in odbor, ki mu načelujeta toobresti in tako so koncem l. 1929. imeli zbranih že 32.000 Din. G. župnik je še podprl akcijo s tem, da je uvedel »tlako« za one, ki niso mogli denarno nič žrtvovati.

Prof. Kralj je na podlagi omenjenega zneska izdelal proračun, ki je znašal: kraški marmor in groba obdelava podstavka za napise 10.000 Din, umetni kamen srednjega dela spomenika in njega obdelava 4000 Din, kraški marmor in groba obdelava kipa vojaka 12.000 Din, prevoz in drugi stroški 6000 Din. Stroške za finejšo obdelavo je prevzel g. Kralj na svoje stroške. Dal je tudi odboru brezplačno na razpolago svoje načrte.

Spomenik s podstavkom je visok 7½ m. Kamnoseške pomočnike je posodila tvrdka Toman, umetno kamenje izvršila tvrdka Cihlař, kiparsko delo pa je opravil kipar Repič. Kip vojaka je izklesan iz 9 tonskega bloka. Podstavek nosi vklesana imena 103 padlih vojakov.

Ker je bila pod spomenikom talna voda, so morali zgraditi v globini 1½ m 6 m² veliko betonsko ploščo. Teren okoli spomenika so morali izravnati, grobove odstraniti zadaj za cerkev, nasuti 6 m široke ceste z gramozom in peskom, ozidje pokopališča predelati v novo obliko, napraviti mesto dveh ozkih presek v zidu tri po 6 m za stopnišča, le te betonirati ter podreti masivno kapelico ob bivšem pokopališkim zidom.

Z delom so pričeli lansko poletje in ga te dni srečno dokončali. Z neumorno požrtvovalnostjo Dobrepoljcev, zlasti še našega odličnega umetnika g. Franceta Kralja, je postavljen impozanten spomenik v počastitev vojnih žrtev in zanamcem v spomin, obenem pa tudi za vzgled ostalim faram.

Dobrepoljski spomenik je največji spomenik padlim vojakom v dravski banovini. Vabimo okoličane in Ljubljančane, da se odkritja spomenika udeleže v čim večjem številu.

Velika šumarska in lovska razstava

Pred otvoritvijo jesenske velesejmske prireditve — Nov uspeh naše gospodarske delavnosti

Ljubljana, 29. avgusta.

V nedeljo ob pol 10 se zbero pred uradom našega velesejma odlični predstavniki naše javnosti, da prisostvujejo otvoritvi jesenske velesejmske prireditve, ki bo letos v znamenju dveh velikih, za vso našo državo važnih razstav, gozdarske in lovske. Jesensko velesejmsko prireditev otvori minister za šume in rudnike dr. Korošec. Vsako leto je nam pripravil velesejem za jesen kaj posebnega, vsako leto smo videli sadove marljivega dela stoterih glav in rok, toda tako obsežne, vzorno organizirane in važne prireditve, kakor bosta gozdarska in lovska razstava, še nismo videli. Najboljši strokovnjaki obeh panog so bili več mesecev na delu, da so zbrali ogromno množino najzanimivejšega gradiva za obe razstavi. Naša država ima obilo gozdov in zato bo gozdarska razstava še posebno zanimiva in važna. Pa tudi lovstvo je pri nas visoko razvito, naši lovci so dobro organizirani, zavedajo se v polni meri, kolikega pomena je lovstvo tudi za narodno gospodarstvo. Kako daleč je že napredovalo pri nas lovstvo, bomo videli najbolje na veliki lovski razstavi, s katero se bodo naši lovci predstavili široki javnosti kot možje dela in velike ljubezni do lovstva.

Gozdarska razstava obsega vso državo in bo torej prva prireditev te vrste v Jugoslaviji. Na nji bomo videli najprej v glavnem delu in slikah pokrajino Krasa, deloma v prvotnem, opustošenem stanju, deloma s sledovi kultivatorjevega dela. Ugodni vpliv gozda na ozračje in vode nam pokažejo slike barona Gagerna, dočim bodo nudili zlasti meteorologom poučno snov povprečnega prikazovanja vseučiliškega zavoda za meteorologijo in geodinamiko za dobo 1881 do 1915 padavin, temperature in viharjev, posebej še prikaz situacije zračnega pritiska za časa severa in juga, na dan 17. januarja, oziroma 18. maja 1930. Številne slike gozdarskega odseka dravske banovine nam pokažejo gozdne razmere pri nas, druge slike pa gozdno bogastvo posameznih evropskih držav.

Na razstavi bomo videli tudi bogato zbirko gozdnih dreves in grmovja. Za vsako vrsto bo razstavljena vejica v zimskem in letnem stanju, cvet in sad ter odrezek stebla, kakor tudi dotična slika. Tvrdki Saša Stare in »Fructus« nam pokažeta zanimivo zbirko gozdnin semen. Na lepih slikah bomo videli mogočnost in krasno rast daleč po svetu znanega slavonskega hrasta. Več čudnih izrastkov nam pokaže šegavost narave. Videli bomo tudi vzgojo gozda. Na številnih slikah se bomo lahko seznanili z raznimi vrstami gozda ob vzgoji in obratovanju ter z naravnim in umetnim pomlajevanjem. V malem modelu bomo videli sadišče in drevesnico z vsemi pripomo ki za obratovanje.

V veliki skupini nam pokažejo razstavljalci pripomočke za obdelavo lesa ter glavne in postranske gozdne pridelke. Primitivna drvarska koča nam pokaže skromno življenje drvarja. V posebni skupini bomo videli vse orodje, ki se rabi v gozdu. Ljubljanska direkcija šum nam pokaže nazorno svojstva lesa. Razstavljena bo novejša iznajdba dunajskega inženjerja Thiela, s katero se da določiti vlažnost lesa. Pod devizo »Les nas spremlja od zibelke do groba« bodo zbrani na razstavi vsi glavni predmeti, kakor jih srečujemo v vsakdanjem življenju. Kot postranski gozdni pridelki bo na razstavi lubje smrek in hrastovine, smola v slikah in tabelah ter njeno pridobivanje, za kmetovalca važno listje za steljo in krmo, gozdni plodovi, gozdne zdravilne in strupene rastline, šota kot gorivo in gnojilno sredstvo ter vsakovrstne gobe.

V manjših in večjih modelih bo prikazano oglarjenje: ogljar pred svojo kolibo z vsem orodjem, kopa napol zložena in dovršena, razne vrste oglja, pripomočki za merjenje in preračunavanje lesa in drv. Večja in mnogovrstnejša je skupina, ki nam pokaže spravljanje lesa. Tu bomo videli vsakovrstna sredstva v modelih, slikah in grafikonih, ki nam služijo za spravljanje lesa po suhem in po vodi, primitivne, pa tudi moderne naprave. Videli bomo gozdne poti z mostovi, modele riž in žičnic ter plavov in grabelj. Pokažejo nam celo traktor s priklopnim vozom.

Še pestrejše bodo na razstavi slike iz gozdnega varstva. Na malem modelu bomo videli razne načine omejičenja. V slikah in originalih nam pokažejo vse mogoče prirodne poškodbe ter take, ki jih povzročajo živali in človek. Videli bomo tudi večje zbirke mrčesov in v originalu in slikah biologijo največjih gozdnih škodljivcev. Nekaj posebnega bodo za nas slike uničevanja mrčesov iz aeroplanov. K varstvu prirode razstavi muzejsko društvo zbirko zaščitenih rastlin, direkcija šum pa sliko narodnega varstvenega parka ob Triglavskem pogorju.

Posebno skupino bo tvorila na razstavi ureditev gozdnega gospodarstva. Tej bo sledila skupina za gradbe hudournikov. Agrarne operacije razstavijo zanimive načrte o razdelitvi in komasaciji gozdov in o melijoraciji. Agrarni referent okrajnega glavarstva nam pokaže na preglednih kartah dravske banovine sedanje stanje agrarne reforme. Končno bomo videli tudi obširno gozdarsko literaturo. V paviljonu »E« bo razstavljena bogata lesna industrija, v paviljonu »F« najrazličnejši stroji in orodje za obdelovanje lesa od modelov primitivne žage do najmodernejšega polnojarmenika. Ves paviljon »E« zasedejo naši mizarji s svojimi prvovrstnimi izdelki, ki vzbujajo vedno večje zanimanje in so najboljši dokaz, da na tem polju zelo lepo napredujemo.

Gozdarstvo bo zavzemalo na razstavi dve paviljona M in N. Ta razstava bo gotovo privabila mnogo interesentov iz vseh krajev države, saj so gozdovi poleg poljedelstva glavni steber našega narodnega gospodarstva. Samo v dravski banovini znaša z gozdovi pokrita ploskev 1.561.035 ha. Od tega odpade na državne gozdove 1541. na gozdove kranjskega gozdarskega zaklada 18.221, samouprave 73.995, državnih železnic 100.945, mestnih, občinskih in vaških gozdov je 4469, cerkvenih 1428, župnih in drugih nadarbin 4155, škofijskih 7623, samostani in redovi imajo 3231, solastniških je 19.943, delniških družb 7539, bank, zadrug itd. 146.601, hranilnic in posojilnic 26.373, individualni posestniki imajo pa 615.677 ha gozdov.

Gozdarska razstva nam pokaže prav vse, kar spada v to važno panogo našega narodnega gospodarstva. Z jesensko velesejmsko prireditvijo bo storjen zopet velik korak naprej v naši gospodarski delavnosti. Želimo prireditelju, da bi dosegli čim večji uspeh in da bi dobili za svoj trud vsaj moralno zadoščenje.

Organizacija, ki podpira uboge

Karitativno delo ljubljanskega oblastnega odbora Rdečega križa

Ljubljana, 29. avgusta.

Ljubljanski oblastni odbor Rdečega križa je k svoji desetletnici izdal v redakciji prosvetnega inspektorja v p. J. Westra knjižico, ki naj pouči širšo javnost o pomenu in delovanju RK.

Knjižica je razdeljena v pet poglavij: 1. Postanek in razvoj RK. 2. RK v mirovni dobi. 3. Mirovne naloge RK. 4. Organizacija RK kraljevine Jugoslavije. 5. Krajevni odbori RK v okolišu ljubljanskega oblastnega odbra.

Iz knjižice posnemamo: RK je svetovna mednarodna organizacija z namenom, da vrši kakor v vojni tako tudi v mirovni dobi človekoljubno delo v korist vsem, ki so v nesreči in bedi potrebni moralne, zdravstvene in gmotne podpore.

Humanitarne namene RK je začel širiti Švicar Dunant, ki se je udeležil strašne bitke pri Solferinu leta 1859. Po 15 ur trajajoči borbi je pokrivalo bojišče nad 40.000 ranjencev in mrličev. Ob mučnih prizorih, ki jih je zrl na bojišču, se je spočela v njem vzvišena misel, da je treba za pomoč ranjencem in bolnikom osnovati dobrodelno organizacijo.

Danes je v RK združenih 51 držav z nad 35 milijoni članov.

Za mirovne čase si je nadel RK te-le naloge: da samostojno in tudi s sodelovanjem državnih oblasti ter dobrodelnih ustanov in društev podpira invalide, vojne sirote in bolnike; da sodeluje v borbi proti nalezljivim in kužnim boleznim; da deluje za izboljšanje ljudskega zdravja s poukom o higijeni, negovanju dece in bolnikov; da prireja samaritanske tečaje za vzgojo bolničarjev in strežnikov (moških in ženskih); da izkazuje prvo pomoč v primeru velikih elementarnih nesreč, kakor so poplave, potresi, lakota, epidemije itd.; da ima že v miru pripravljena vsa sredstva, ki so potrebna za izvrševanje humanitarnih nalog v miru in vojni.

Kot primer za dejansko dobrotvornost RK ob elementarnih nezgodah naj navedemo postavke, ko so velike jesenske poplave v srezih ljubljanska okolica, Logatec, Kranj, Litija, Laško in tudi v drugih krajih porušile domove in gospodarska poslopja ter uničile dokaj obdelovane zemlje in nasadov. Razdelilo se je nad 1,500.000 Din podpor v gotovini in blagu. Ameriški rojaki so prispevali nad 100.000 dinarjev. Razdeljenih je bilo tudi 2 milijona dinarjev za brezobrestna posojila prebivalcem, ki jim je poplava porušila domove. Prejelo je 107 posestnikov posojila v zneskih od 4000 do 40.000 Din. Ljubljanski oblastni odbor je tudi izposloval nakup cementa po produkcijski ceni, pri upravi državnih železnic pa brezplačen prevoz za 500 vagonov splitskega cementa. RK pa tudi sicer deli obilne podpore,

Aktivno propagando za širjenje idej RK vrši na priznanja vreden način dobroznani kvartet Matičarjev (gg. Skalar, Završan st., Završan ml. in Pelan), ki je priredil doslej že 25 pevskih koncertov po raznih mestih in trgih v okolišu ljubljanskega oblastnega odbora.

Ljubljanski oblastni odbor obsega ozemlje dravske banovine ter črnomaljski srez. V tekočem letu šteje 57 krajevnih odborov in 1 poverejeništvo.

Trnovo, kraj nesrečnega imena

Trnovo ima svoje tradicije in posebnosti, na katere so Trnovčani po pravici ponosni

Ljubljana, 29. avg.

Znano je, da je tako opeval Trnovo naš največji pevec, ki pa žal nima v tej republiki sočivja in preponosnih prebivalcev svojega zasluženega spomenika. Trnovo je jako poetičen kraj, posebno zvečer, ko regljajo žabe, lajajo psi in šepeta fižol. Zato ni pripravnejšega kraja za spomenik pesniku. Muza bi lahko kitila našega slavca z večno zelenim domačim lovorom, ki se mu pravi solata. Sicer pa je dovolj razlogov, da Trnovčani vzamejo v pretres vprašanje Prešernovega spomenika; na Marijinem trgu Prešernu baje tako ne bodo dali miru.

Da je Trnovo najznamenitejše, najlepše in tako dalje ljubljansko predmestje, se večkrat sliši in sicer iz ust Trnovčanov samih, kajti dobro blago se samo hvali, če tudi je lastna hvala — cena mala. Tudi na trgu je Trnovo znano, kjer je zastopano s salato, fižolom, repo, zeljem in celo z žabami, ki so baje še boljša delikatesa kot legendarni trnovski »karf«.

Znamenitosti Trnovega pa se Ljubljančani vse premalo zavedajo. Zato se morajo »postaviti« Trnovčani sami. Z domovinsko samozavestnostjo, s ponosom, ki je samo njim lasten, povedo vsemu svetu, da se ne more z njimi nikdo kosati, četudi jih o tem nihče ne vpraša. Ker so Trnovčani taki neprekosljivi patrioti, je njih ponos razumljiv. Neumljivo pa je ,da se za slavno Trnovo ne zanimajo bolj drugi Ljubljančani. Iz hvaležnosti do Trnovčanov bi temu zelo rad odpomogel.

Torej, Trnovo je idilično naselje Trnovčanov. Razteza se na dolgo in široko s svojimi bujnimi vrtovi tja daleč čez rečice in ribnike, skozi grmičke in kotičke s svojimi »marosti« notri do Barja, slovenske stepe, v Mestni log, do Mirja in Ljubljanice. Kjer ni »marosta« (koprive, močvirje, žabe in nekaj trave), je solata, so fižolove preklje (s fižolom seveda), ki si večkrat ponoči zaljubljeno šepečejo, pa tudi nekaj cest je videti poleg hiš in bajt. Da, tudi drevored, da ne pozabimo, ki je Trnovčanom v ponos. Težko pa je našteti vse, kar se zdi Trnovčanom vredno naštevanja in upoštevanja. Tudi kopališče je v Koleziji — avstrijske sorte, seveda — kjer so baje taki čudoviti kotički, da se mlada srca v njih kar cede od silnega tajanja in omamljenosti (najbrž ima voda kakšno skrivnostno svojstvo). Sicer pa, kar se kotičkov tiče — jih izvohajo povsod interesenti sami. Kot rečeno, vsega človek ne more našteti.

Ne smemo pa pozabiti, da je Trnovo kraj umetnikov, zato menda tudi kraj nesrečnega imena. O umetnikih (pravih) se pa ne sliši toliko, kot o drugih, rekel bi nepriznanih. Razume se, da se nepriznani jako trudijo za svoje priznanje. To so razni »glasbeniki« od žvižgačev, preko brenkačev do harmonikarjev. Kako so Trnovčani glasbeno nadarjeni, priča dejstvo, da imajo celo njihovi psi izreden čut za muzikalnost. Ob umetniških večernih trnovskih koncertih sodelujejo s svojim laježem nadvse zadovoljivo. Da je trnovska muzikalna umetnost res dovršena, nam pa dokazuje dejstvo, da s Trnovčani ne more nikdo tekmovati. Trnovski muzikanti namreč že ob samem poskusu tekmovanja netrnovskih umetnikov — utihnejo — najbrž iz ponosa. Zastopani pa so pri tekmi vseeno, nadomestujejo jih namreč njihovi psi-umetniki, katerih visoko umetniške produkcije so posvečene nebesni devi — luni. Ni čuda, če so umetniška izvajanja ocenjena v našem časopisju, saj so naravnost kulturni dogodek. Pripomniti je treba, da so trnovski večerni koncerti brezplačni. Vsaka posamezna točka izredno vpliva na čuvstvenost. V območju teh koncertov se celo omajana srca med trnovskim fižolom. Čudno pa je, da ni številnejšega poseta. Trnovčani žele, da bi bilo posetnikov več, in to iz gole nesebičnosti.

Da, Trnovo je v vsakem oziru imenitno, to moram povedati na vsa usta, da bodo Ljubljančani vedeli, kam se denejo, kadar se dolgočasijo. Tako bodo vsaj zvedeli za Trnovo, kajti Ljubljana je velika tako, da se Trnovo prav lahko prezre, čeprav je znamenito.

Ko sem se spustil že tako daleč, moram k trnovskim znamenitostim prišteti še trnovsko luko ali pristan, v katerem pristajajo tovorne in luksuzne »barke«, ki so za Trnovo prave ladje, čeprav so le čolni, kar seveda tudi stopnjuje trnovski ponos. »Barke« so last zasebnikov, ne Lloydov. To pa pomeni, da so zasebniki bogati, da je blagostanje v Trnovem doma. Omeniti še moram »trnovsko rivero«, letovišče s pravimi damami, gramofoni in grmovjem ob Ljubljanici, ki je tudi dobra za kopel.

Seveda, vsega se ne morem dotakniti. Trnovo je tako ogromno kot trnovski ponos, vsega je toliko, kot salate, umetnikov, psov, čolnov, žab itd.

Ker je pa Trnovo republika zase, kar Trnovčani sami trdijo, zato ima tudi svoje postave in običaje. Najbolj originalen njihov običaj je najbrž oni, katerega bi morali baje tudi »tujci« upoštevati, če pridejo v Trnovo, in to je: Dečko ali možakar, nedomačin, ki ga je zadela bridka usoda, da se je zaletel v Trnovčanko, mora zvečer ob priliki obiska svoje bodoče polovice vljudno in glasno pozdravljati domačine, kar ga ščiti pred nevšečno kopeljo v Ljubljanici. Tistega, ki se ne drži tega predpisa, namreč Trnovčani že vnaprej obsodijo: Primejo ga ter vržejo z mostu v trnovsko reko — seveda, če jim dovoli.

O vsem tem se lahko sami prepričate v kraju nesrečnega imena.

Sport

— **Plavačice Ilirije tekmujejo na Sušaku.** V nedeljo 31. t. m. se bo vršil na Sušaku medklubski plavalni match Jadran, Split : Viktorija, Sušak. K prireditvi je povabljena tudi damska sekcija SK Ilirije. Ilirija odpotuje najbrž v nedeljo zjutraj čez Reko. Tekmovanja se udeleže Lampretova, Bradačeva, Wolfartova, Fettichova, Pipka Severjeva, Dolenčeva in Kušejeva. Upamo. da se bodo naše plavačice na Sušaku dobro odrezale, saj so že v Ljubljani pokazale, da so dorasle Viktorijašicam. Z dekleti odpotujeta ga. prof. Bradačeva ter trener g. Deutz.

— **Medklubski odbor za tabletenis v Ljubljani.** (Službeno.) Danes ob 20.30 važna seja v kavarni Emona. Tajnik Dénes.

— **10letnica »Diska« v Domžalah.** Agilni sportni klub »Disk« v Domžalah proslavi 6. in 7. septembra 10letnico svojega obstoja. V zvezi s tem priredi obširno proslavo z bogatim sportnim programom. Proslava se začne že v soboto popoldne. Ob 16.30 nastopi Disk proti Olimpu iz Ljubljane, ob 20. pa bo bakljada po mestu, ob 21. slavnostni nagovor. Nedeljski program je nastopni: Ob 9. slavnostna skupščina v Godbenem domu, ob 12.15 velike kolesarske dirke na 100 km, ob 12.30 lahkoatletske prireditve, ob 14. mednarodna tekma Villacher SV - SK Disk. Proslava bo zaključena z veliko sportno veselico, ki se prične ob 16. na vrtu ge. Slokarjeve.

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Petek, 29. avgusta 1930, katoličani: Obglavljenje Janeza Krstnika; pravoslavni: 16. avgusta, Jovan.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: Poganska ljubav.

Kino Ideal: Geza Matičič in Lujiza Koburška.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Bohinc, Rimska cesta; Leustek, Resljeva cesta; Kmet, Dunajska cesta (Sv. Krištof).

Gostovanje operete z Dunaja

Usoda že poskrbi, da kane celo v najslajšo čašo opojnosti končno vendarle tudi grenka kaplja.

Ljubeznivemu gospodu Harryju Payerju, voditelju dunajskih gostov, bi hotel za njegovo sinočnjo »komorno opero« prav lepo zapeti našo: »Kaj se ti, fantič, v nevarnost podajaš, čez Savo v vas hodiš, a plavat' ne znaš?« Zakaj Ljubljančanje se podcenjevati ne damo prav nikomur. In ponuditi nam Belo Laszkega, znanega avtorja cenenih hopsasa in tralala šlagerjev, kot opernega komponista, ne, to je pa vendar smelost!

Vsako reč se nam mora servirati pošteno in s pravim imenom. Tako bi nič ne ugovarjali, ako bi aktovko »Suženj ljubezni« na lepaku nazvali pravilno »operetni skeč«. Toda obetati »komorno opero«, ki jo je uglasbil Bela Laszky in ki jo operetniki vatirajo še z obrabljenimi šlagerji, je potegavščina. O opernem petju imamo v Ljubljani precej drugačne pojme, kakor smo ga čuli sinoči, o Smrti imamo drugačno predstavo in celo naše baletne nimfe plešejo bolje kakor smo gledali plesati dunajsko nimfo.

No, delu občinstva je okusno opremljena in elegantno izvajana, dasi vsebinsko nesmiselna in glasbeno nič vredna stvarca vendar ugajala. Zlasti ga. Slezakova in g. Schulz sta se odlikovala.

Čisto prijeten vtisk pa je ostavila aktovka spevoigra »Oj ta ljubezen«, ki jo je uglasbil Engelberger, a so ji dodali zopet tudi še nekaj drugih šlagerjev, ga. Slezakova pa celo pesem hrvatskega izvora o krasotah Splita. Ga. Slezakova je imela zopet priliko pokazati svojo sijajno sposobnost za individualiziranje ter je predstavljala imenitno vročekrvno Madjarko in histerično Francozinjo. Kot Madjarka je zapela arijo, ki je tudi zaradi finega prednašanja prav posebno ugajala, kot Francozinja pa je briljirala s čudovito zgovornostjo. G. Payer je bil zopet šarmanten ponočnjak in ženskar, ki mu frak krasno pristoja, g. Schulz izredno simpatičen in elastičen plesalec in komik, gdč. Springer kot pristno dunajska »sladka punčka«, a g. Körner kot drastično komičen ženitovanjski posredovalec novih in starejših dovtipov. Za naš okus pa je bil sinoči kakor predsinoči (kot postrešček) vendar le predolgovezen.

V celem smo bili z dunajskimi gosti, ki so nam prinesli za tri večere obilo prijetne zabave in prave operetne gracije, zelo zadovoljni. Težko je pač sestaviti le za petorico solistov lep in učinkovit repertoar.

Na zaključku predstave, ki je bila kakor prejšnji dve nabito razprodana, so prejeli vsi gostje cele kupe šopkov in vencev, zlasti pa ga. Slezakova, ki je bila vse večere središče zanimanja in pohvale in je v imenu tovarišev zaklicala: »Zbogom, Ljubljana!« — Mi bi ji bili prav radi odgovorili: »Na svidenje!«

Fr. G.

Začetek šol

— **Gremij trgovcev v Ljubljani** obvešča učne gospodarje, da bodo ponavljalni izpiti na gremijalni šoli v sredo 3. septembra popoldne od 2. do 6. Vpisovanje v I. letnik se bo vršilo 4. in 5. septembra od 8. do 12. in od 2. do 6. v gremijalni pisarni. Za II. in III. letnik bodo vpisovanje, sprejemni in drugi izpiti 9. septembra, vsakikrat od 2. do 4. popoldne. Pričetek šolskega leta se bo objavil na šolski deski na Ledini, v palači Trgovskega doma v Gregorčičevi ulici in v dnevnem časopisju. Vsak vajenec I. letnika naj prinese k vpisovanju 500 Din šolnine in 100 Din vpisnine, vajenci ostalih letnikov pa 500 Din šolnine.

— **Mestna žen. realna gimnazija v Ljubljani.** Razredni in vsi drugi izpiti bodo od 1. septembra naprej po razporedu na deski v vestibulu zavoda. Vpisovanje bo: za 1. razred 11. septembra; za na novo vstopivše gojenke v 2. do 8. razred 12. septembra; za gojenke, ki so bile že na zavodu pa 13. septembra. Otvoritvena služba božja bo 15. septembra v nunski cerkvi. Začetek pouka 16. septembra ob 8. Vpisovanje v trgovski tečaj se bo vršilo 15. septembra ob 9. Sprejemni izpit bo 16. septembra ob 8. Začetek pouka 17. septembra ob 8.

— **Gospodinjska šola »Mladika« v Ljubljani.** Vpisovanje se vrši 29. in 30. septembra ob 9. uri. Začetek pouka dne 1. oktobra ob 8. uri.

Dnevne vesti

— **Naši častniki na Češkoslovaškem.** Absolventi naše vojne akademije so prispeli v sredo v Topoljčane. S kolodvora v grad, kjer biva prezident Masaryk, sta jih spremila šef prezidentove vojaške pisarne general Blaha in polkovnik Seidl. Ob 10 je sprejel prezident Masaryk naše častnike v avdijenci. Predstavil mu jih je general Belič. Po avdijenci je odšel prezident z gosti v park, kjer je bila pripravljena zakuska in kjer se je pogovarjal z njimi skoro celo uro. V spomin na poset Topoljčan je dal prezident Masaryk vsakemu našemu častniku fotografijo z lastnoročnim podpisom. Opoldne so se odpeljali naši častniki v Bratislavo, kamor so prispeli zvečer. Na kolodvoru jih je pozdravil vojaški poveljnik Slovaške general Škvora s častno stotnijo, častniškim zborom in zastopniki oblasti. V Brnu so položili naši častniki krasen venec na spominsko ploščo generala Zacha. Počastili so tudi spomin stavbnika Müllerja, ki je padel kot žrtev letalske katastrofe pri Jihlavi.

— **Smrt odličnega primorskega rojaka.** Dne 10. t. m. je umrl v Šempetru pri Gorici splošno priljubljeni ravnatelj v. p. Goriške zastavljalnice in hranilnice g. Anton Jakončič. Vodil je zavod med vojno v Kranju in Novem mestu, kjer se ga prav dobro spominjajo njegovi mnogoštevilni prijateji in znanci. Naj mu bo lahka zemljica.

— **Za pokojninsko zavarovanje privatnih nameščencev.** Kakor smo že poročali, je pokrenilo predsedstvo zagrebškega »Merkurja« akcijo, da bi se razširil zakon o pokojninskem zavarovanju privatnih nameščencev na vso državo. Delegacija zagrebškega Merkurja se je mudila te dni v Beogradu, kjer je izročila skupno s člani beograjske podružnice ministru socialne politike in narodnega zdravja posebno spomenico. Slična spomenica je bila izročena tudi predsedstvu vlade, predsedstvu vrhovnega zakonodajnega odbora, ministrstvu trgovine in industrije ter centralnemu tajništvu delavskih zbornic. V spomenicah je izražena želja, naj bi se zakon o pokojninskem zavarovanju privatnih nameščencev razširil na vso državo.

— **Teritorijalna pristojnost švedskih konzulatov.** Švedska je določila sledečo teritorijalno pristojnost svojih konzulatov v naši državi: Pod konzulat v Zagrebu spadajo dravska, savska in primorska banovina, pod konzulat v Skoplju moravska in vardarska, pod konzulat v Sarajevu pa drinska, vrbaska in zetska banovina.

— **Sprejem pravnikov v vojsko.** Vojni minister je odredil, da se sprejme iz civilnega prebivalstva v vojsko do 24 pravnikov, ki postanejo aktivni sodni poročniki. Prijaviti se je treba do 1. oktobra.

— **Natečaj za tri zobozdravnike.** Higijenski zavod v Banjaluki razpisuje natečaj za kontraktualnega zobozdravnika za Dom narodnega zdravja v Bihaču z mesečno nagrado v znesku 2000 Din in s pravico do privatne prakse. Higijenski zavod v Novem Sadu razpisuje natečaj za dva zobozdravnika in sicer enega za šolsko polikliniko v Somboru, drugega pa za šolsko polikliniko v Veliki Kikindi.

— **Razid društva.** Društvo »Aeroklub« v Laškem se zaradi pomanjkanja članov razide.

— **Udeležencem velike skupščine Družbe sv. Cirila in Metoda,** ki se bo vršila 8. septembra v Ribnici na Dolenjskem, sporočamo, da odhaja vlak iz Ljubljane ob 7.15 zjutraj in pride v Ribnico ob 10. V Ljubljano se vrne ob 9. zv. Ob 11. bo začetek zborovanja. Kdor se želi udeležiti skupnega obeda, naj se prijavi pri C. M. podružnici ali pa pri g. Troštu, strokovnemu učitelju v Ribnici. Direkcija državnih železnic n dovolila polovične vožnje

— **Razstavljalce lovskih psov opozarja** vodstvo razstave, da morajo biti razstavljeni psi pripeljani na razstavni prostor dne 31. t. m. najpozneje do 8. ure zjutraj. Psi morajo imeti močne verižice in ovratnice, popadljivi psi pa tudi nagobčnike. Na predvečer razstave, jutri ob 20. uri, se bo vršil pozdravni večer v hotelu Union, katerega se razstavljalci in ljubitelji kinologije udeleže v čim večjem številu.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno, sicer pa lepo vreme. Včeraj je bilo po večini krajev naše države lepo. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 34, v Beogradu 33, v Skoplju 31, v Sarajevu 30, v Zagrebu 29, v Ljubljani 28.6, v Mariboru 25 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 767.3, temperatura je znašala 18.7 stopinj.

— **še o tolpi, ki je kupčevala z dekleti.** »Jutro« je včeraj poročalo o zločinski tolpi, ki je kupčevala z dekleti in jo je te dni novosadska policija odkrila. Novosadski »Deutsches Volksblatt« prinaša zanimive podrobnosti o zločinskem delovanju te tolpe. V nekem madžarskem novosadskem listu je bil nedavno naslednji oglas: Začetnice, zmožne strojepisja ter madžarskega jezika, dobe dobro službo pri uglednem veleposestniku. Lastnoročno pisane prošnje je treba nasloviti na upravo lista pod šifro »Veleposestnik«. Na ta oglas sta se javili novosadski strojepiski Eva Held in Adrijena Arvai. Obe sta prejeli čez nekaj dni odgovor od veleposestnika Jovana Mohanyja, ki jima je ponujal 1500 Din plače, prosto stanovanje in hrano. V odgovoru je povdarjal, da je delo lahko. Povabil je obe v Pančevo, češ da ju bo čakal voz, ki ju pripelje na njegovo posestvo. Vabljivi ponudbi se je pa odzvala samo Arvaijeva, ki se je odpeljala v Pančevo. Mohany se je zdel dekletu takoj sumljiv, zlasti ker jo je vodil samo po stranskih ulicah skozi Pančevo. Dekle si je pa znalo pomagati iz zadrege. Dejala je, da mora še najprej domov brzojaviti, da je srečno prispela, v resnici je pa »veleposestnika« prijavila policiji. Policija je stopila v stik z novosadsko in zvedela, da dotičnega »veleposestnika« že delj časa išče zagrebška policija. Novosadska policija je poslala v Sv. Mihalj, kjer je Mohany bival, dva agenta, ki sta ugotovila, da mož nima nobenega posestva pač pa da živi zelo razuzdano in da se pri njem shajajo sumljivi tipi. Pri hišni preiskavi so agenti našli razne inserate, ženitne ponudbe, mnogo pisem in slik. Vso obsežno korespondenco, iz katere je razvidno, da je Mohany kupčeval z dekleti in da je bil glavar družbe, ki ima svoje mreže razpletene po vsej Vojvodini, je policija zaplenila, njega pa zaprla. Policija je ugotovila, da je večino deklet pošiljal v Bolgarijo in na Rumunsko ter v razne druge države.

— **Velik požar v Novem Vrbasu.** V sladkorni tovarni v Novem Vrbasu je te dni izbruhnil na nepojasnjen način velik požar, ki se je naglo razširil. Ogenj je nastal v rafineriji sladkorja in povzročil okoli 300.000 Din škode. Policija je uvedla preiskavo in ugotovila, da je bil ogenj podtaknjen. Poizvedovanja za storilcem so pa ostala brezuspešna. Tovarna bo lahko nemoteno obratovala.e

— **Obsojen zaradi umora ljubice.** V Sremski Mitrovici se je te dni vršila razprava proti poljskemu dninarju Pavlu Pavličiću iz Golubinceva, ki je 13. julija ustrelil svojo ljubico Marijo Pavličić. Usodnega dne je šel Pavel mimo Marijinega stanovanja. Ko ga je dekle zagledalo, je začelo v družbi dveh žensk zabavljati čez Pavlovo mater in njegovo ženo, češ da se ju Pavel ne more odkrižati. Pavel je bil namreč oženjen, imel je pa poleg tega ljubavno razmerje z Marijo, ki je pa bila poročena. Ko je Pavel to slišal, se je zelo razburil, zlasti pa še, ko mu je Marija zabrusila v obraz: »Če bi imela samokres, bi te takoj ustrelila!« To je bilo Pavlu preveč. Snel je z rame puško in dvakrat ustrelil na ljubico, ki je bila takoj mrtva. Sodišče je obsodilo Pavla na štiri leta ječe ter dveletno izgubo časti. Državni pravdnik se je pritožil zaradi prenizke kazni, zagovornik je pa vložil ničnostno pritožbo zaradi previsoke kazni.

Trgovina z železnino
STANKO FLORJANČIČ,
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 35
priporoča svojo bogato zalogo razne kuhinjske posode v raznih kvalitetah in prvovrstnih znamk. Aluminijasti lonci in kozice posebno močne in do največjih velikosti vedno na zalogi.

Iz Ljubljane

—lj **Komisijonalni ogled stavbišča za novo plinarno.** Kakor smo že včeraj poročali, se je vršil komisijonalni ogled zemljišča, kjer naj bi se zgradila nova plinarna. Zemljišče, ki prihaja vpoštev za plinarno, meri 20.000 kv. metrov ter je v bližini vodovoda v Klečah. Komija je natanko proučila teren in pride zadeva v kratkem na dnevni red občinske seje.

—lj **Kolonisti mestne občine ljubljanske,** ki letujejo v Breznici na Gorenjskem, se vrnejo v Ljubljano v soboto 30. t. m. ob 12.30 na glavni kolodvor. Starši, pridite ponje!

—lj **Umestna pritožba.** Nad škropljenjem poti in zalivanjem nasadov v Zvezdi se pritožujejo ljubiteiji Zvezde, češ da je neumestno polivati javne nasade sredi dneva, ko so klopi že zasedene. Ljudje so prisiljeni bežati na vse strani. Lahko se pripeti, da sede ob tem času v Zvezdi tudi tujci, ki bi dobili o Ljubljani slabo mnenje, če bi jih z vodo preganjali s klopi.

—lj **Nezdrave luže.** V obcestnem jarku Opekarske ceste se na nekaterih krajih nabira po barvi in vonju gnojnici sumljivo podobna brozga, ki bi morda bila potrebna za rast bližnjega sočivja, v interesu ljudskega zdravja in mestnega ugleda pa je, da se ta nedostatek kmalu odpravi.

—lj **Dalmatinec in njegov sin.** V Ljubljano je prispel Dalmatinec s tipično dalmatinsko krošnjo, v kateri prenaša svojega 18letnega sina, katerega telo je še popolnoma otroško, nerazvito, samo glava je normalna. Pogled na nesrečnega očeta s sinom - pohabljencem v naročju je naravnost pretresljiv.

—lj **Sablja utonila.** Ko se je včeraj neki oficir slačil v čolnu na Trnovskem pristanu, da bi se kopal, mu je nenadoma zdrknila sablja v Ljubljanico. Kljub dolgotrajnemu iskanju postrežljivih Trnovčanov je sablja ostala v Ljubljanici.

—li **Danes na vrtu hotela Štrukelj** godba z moderno ojačevalno napravo. Predvaja radio - tvrdka »Radiovala« najnovejše komade. 448n

Iz Celja

—c *Obe mestni osnovni šoli v Celju* imata vpisovanje novincev in novink v ponedeljek, dne 1. septembra od 8. do 12. ure in popoldne od 3. do 5. ure ter še v torek, dne 2. septembra od 8. do 12. ure, v obeh pisarnah v I. nadstropju mestne osnovne šole. Na podlagi odloka kr. banske uprave v Ljubljani mora biti vpisan in tudi v šolo (privatno poučevanje po novem državnem zakonu o narodnih šolah vnaprej odpade) vsak deček in deklica, ki je dopolnil(a) ali bo vsaj imel(a) do konca leta 1930 sedem let. Sprejeli se pa bodo v šolo tudi otroci, ki bodo dovršili šele po novem letu 1931 sedmo leto starosti, ako to žele roditelji in je dotični otrok telesno dobro razvit. Otvoritvena šolska maša bo v sredo, dne 3. septembra ob 8. uri v župni cerkvi. Zbirališče (tudi novincev in novink) bo ob pol 8. uri na dvorišču mestne osnovne šole. Po maši se vršita učiteljski konferenci in v četrtek, dne 4. septembra pa bo že redni šolski pouk — kot običajno — ob 8. uri zjutraj.

—c *Aretacija.* Predvčerajšnjim je celjska policija aretirala 51letnega beriača Jakoba Lajovica iz Ljubljane, ker je že nekaj časa potepal po Celju in okolici, ter pijan beračil. Izročen je bil sodišču.

—c *Izgubljena aktovka.* Policiji je prijavil šofer Franc Šolman, stanujoč Pred grofijo 9, da je izgubil 27. t. m. popoldne z avtomobila med vožnjo od Gaberja do doma črno usnjato aktovko, v kateri je imel večjo množino manjših avtomobolskih sestavnih delov, vrednih 500 Din.

—c *Atrakcije prof. Strohschneiderja.* Vratolomna izvajanja prof. Strohschneiderja privabljajo vsak večer večje število gledalcev in še več gledalk na ceste in ulice, vodeče k mestnemu magistratu. Vendar pa drzni plesalec po vrvi ni zadovoljen z gmotnim efektom, ker je skrčil število predstav dnevno le na eno in sicer večerno ob 21. uri. Za sinoči je napovedal poslednjo predstavo, kakor pa vse kaže, bo svoje bivanje in izvajanja v Celju še podaljšal za nekaj dni. V mestu se skoro ne govori drugega, kakor le o junaku žice.

—c *Sestanek slovenskih dijakov celjske gimnazije.* Rok za prijavo k udeležbi tega sestanka poteče s 1. septembrom. Naprošajo se vsi tovariši, ki se nameravajo udeležiti sestanka, naj se takoj prijavijo na naslov: dr. E. Mejak, Celje, Prešernova ulica.

Pri nagnenju k maščobi, protinu, sladkosečnosti izboljšuje naravna »Franz Josefova« voda delovanje želodca in črevesa in trajno pospeši prebavo. Raziskovalci na polju zdravniške vede o presnavljanju zatrjujejo, da so dosegli s »Franz Josefovo« grenčico sijajne rezultate. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Sokol

— **Pripravljalni odbor za Sokola IV.** sklicuje za jutri, soboto 30. t. m. na vojaško strelišče na Dolenjski cesti obvezen važen sestanek članov in članic. Pred sestankom se bodo sprejemali še novi člani. Kdor Jugoslovan, ta Sokol!

— **V proslavo rojstnega dne Nj. Vis.** prestolonaslednika Petra, prvega starešine Sokola kraljevine Jugoslavije, priredi sokolsko društvo v Kotoribi 7. septembra prvi javni nastop vseh novo osnovanih bratskih sokolskih društev iz Medjimurja. Tega dne bodo medjimurski Sokoli, stražarji na eni izmed najobčutljivejših točk naših meja, položili obračun o svojem delu v šestih mesecih, odkar obstojajo njihova društva, obenem pa pozvali v svoje vrste in na skupno delo za dobrobit vasi, naroda in države vse, ki so naši, pa še ne hodijo z nami po isti poti. Pridite, bratska srca! Obiščite 7. septembra kos naše njive, ki sta jo skozi stoletja orala in sejala naš plug in naša dlan za tuje gospodarje in tuje žitnice! Pridite in z nami roko v roki, ramo ob rami, potrdite, da nihče več na svetu nima nobene pravice do nas! Zdravo!

— *Sokol Mengeš.* V nedeljo 31. avgusta imamo na Funtkovem vrtu naš nastop. Poleg vseh društev kamniškega okrožja sodeluje tudi Šiška s posebno točko. Bratje v kroju in telovadci naj pridejo že s prvim vlakom, odhod iz Ljubljane ob 13.5, ker je povorka že ob 15. Pričakujemo najlepše udeležbe, ki nam je potrebna iz moralnih in gmotnih ozirov. Zdravo!

— *Sokol Ježica.* Na telovadni nastop v Mngeš 31. avgusta gremo korporativno vsi, članstvo, naraščaj in deca. Odhod z vlakom ob 13.10. Odbor.

Gorki med kaznjenci

Sovjetski listi so nedavno poročali, da namerava slavni ruski pisatelj in prijatelj boljševikov Maksim Gorki posetiti zloglasni »Vražji otok«, na katerem ima sovjetska vlada kolonijo političnih kaznjencev. In res je Gorki te dni posetil »Vražji otok«. Gorki naj bi se na lastne oči prepričal, da življenje političnih kaznjencev ni tako grozno, kakor pišejo inozemski listi. Sovjetska uprava otoka je bila obveščena o prihodu Gorkega in je seveda poskrbela, da kolonija kaznjencev ni izgledala tako, kakor navadno.

Ko so bile vse priprave končane, je pripeljal sovjetski parnik na Solovecko otočje Maksima Gorkega, njegovega sina, snaho in več uradnikov politične policije. Prvi vtis Gorkega je bil ugoden. Pisatelj je z zanimanjem ogledoval krasno poslopje Soloveckega samostana, ki krije v sebi zanimivo poglavje ruske zgodovine. Ta samostan je bil več stoletij glavna opora ruske moči v sev. krajih, tu so Rusi odbijali švedske napade in branili otočje, da ga niso zasedli Švedi. Na poti v samostan, kjer so pripravili pisatelju pojedino, je doživel Gorki čudno presenečenje. S svojimi spremljevalci je srečal skupino sestradanih in razcapanih ljudi, ki so se mu v dno duše smilili. To so bili kaznjenci, katerim niso dali novih oblek, ker so jih bili premalo dobili. Po pojedini je odšel Gorki v delavnice, kjer kaznjenci delajo. Njegovi spremljevalci so imeli predavanja, v katerih so hvalili humanost in moderne kazenske reforme sovjetske vlade. Gorki je pa več čas molčal.

Njegovo razpoloženje se ni zboljšalo, ko je posetil bolnico, kjer se je na prvi pogled videlo, da so tik pred njegovim prihodom vse pospravili. Bolnike je vprašal, kaj jim je. Mnogi so mu kazali rane kot sledove udarcev s knuto. Zvečer se je vršila predstava v kaznilniškem gledališču. Igralci so sami kaznjenci. Med prvim in drugim dejanjem se je Gorki izprehajal po hodniku. Takoj so ga obkolili kaznjenci in mu začeli stiskati v roke listke, na katerih so na hitro roko napisali nekaj besed o svojih mukah. Drugi dan je posetil Gorki delavnice. Njegovo pozornost je vzbudilo petje mladih kaznjencev, ki so sami zložili pesmi, v katerih opevajo svoje težko življenje. Pesmi so Gorkega tako ganile, da se je zjokal.

Slavni letalec Fitzmauritze v Ljubljani

V Slovenijo je prispel znani prekooceanski letalec James Fitzmauritze- ki je z letalom »Bremen« preletel ocean

Ljubljana, 29. avgusta.

V sredo popldne je prispel v Ljubljano znameniti prekooceanski letalec, bivši irski major James Christopher Fitzmauritze, ki se je s slavnima nemškima letalcema udeležil z letalom »Bremen« prekooceanskega

poleta v Ameriko. Fitzmauritze je prispel iz Amerike preko Bremerhavna, Berlina in Dunaja naravnost v Ljubljano. Njegov poset v Sloveniji ni oficijelnega značaja, marveč se je samo odzval ljubeznivemu vabilu predsednika ljubljanskega Aerokluba g. Rada Hribarja, ki se je bil z njim seznanil l. 192 v Berlinu nekaj mesecev po posrečenem prekooceanskem poletu. G. Hribar je že takrat povabil majorja Fitzmauritza, naj poseti Slovenijo, kar je pogumni irski letalec tudi obljubil češ, da pride, kadar mu bo dopuščal čas.

James C. Fitzmauritze je bil rojen 6. januarja 1898 v Dublinu na Irskem. Že v rani mladosti se je začel zanimati za letalstvo in ko je izbruhnila svetovna vojna, je bil civilni letalec. Udeležil se je svetovne vojne kot letalski poročnik, po vojni je pa postal zopet aktiven civilni letalec.

Leto 1927 je bilo v znamenju prekooceanskih poletov. Ves svet je občudoval prekooceanske polete slavnih letalcev Lindbergha, Chamberlina, Byrda in mnogih drugih. Mnogi so plačali svoj pogum z življenjem, toda to ni prestrašilo drugih. Zanimanje za prekooceanske polete je bilo vedno večje. Prvi, ki so tvegali polet, so bili Francozi, za njimi so prišli Američani, potem pa Nemci. Že jeseni 1927 so skušali Nemci preleteti ocean z »Bremenom« in »Evropo«, zaradi silnega viharja nad morjem so se pa morali vrniti v Dessau. Letalo »Bremen« sta takrat vodila znana nemška letalca Köhl in Loos. Kljub temu Nemci niso obupali in so spomladi l. 1928 tvegali nov prekooceanski polet. »Bremen« je 12. aprila startalo z irske obale, pilotiral je zopet nemški stotnik Köhl, spremljala sta ga pokojni baron pl. Hühnefeld in načelnik irskega letalstva James Fitzmauritze.

Po 36 urnem poletu nad viharnim oceanom so letalci 14. aprila srečno zasilno pristali na novofundlanski obali. Letalo se je moralo vso pot boriti z močnimi vetrovi, pozneje je zašlo celo v meglo in sneg. Na koncu poleta je letalcem že zmanjkalo bencina in bili so prisiljeni zasilno pristati. Imeli so srečo, kajti dosegli so srečno novofundlansko obalo.

Stotnik Fitzmauritze je bil po tem poletu povišan v majorja, kljub temu pa je dal vojaškemu letalstvu slovo in se preselil v Ameriko, kjer so mu odlične ameriške letalske družbe nudile sijajen angažma. Zdaj je zastopnik večjih ameriških letalskih podjetij in potuje kot tak v raznih misijah po Evropi. Tudi letos potuje v posebni misiji kot izvedenec za letala po Evropi in ker mu je preostalo še nekaj časa, je sklenil posetiti Slovenijo.

G. Fitzmauritze ostane več dni v Sloveniji in je gost predsednika Aerokluba gospoda Rada Hribarja. Prispel je kot rečeno v sredo, ogledal si je takoj ljubljanski hangar in obe letali ter se zelo pohvalno izrazil o novem aeroplanu »Lojze«, katerega je slučajno videl startati. Včeraj dopoldne se je odpeljal na Bled in v Bohinj. Naša alpska letovišča mu zelo ugajajo. Dejal je, da ga spominjajo naši kraji v splošnem na njegovo Irsko. Zanj je bivanje v Sloveniji res prijeten oddih. Zlasti pa občuti to razliko, ker Amerika v svojem pretiranem materializmu, nima nobenega smisla za poezijo, še manj pa za romantiko.

Fitzmauritze se vrne drevi ali jutri v Ljubljano, kjer ostane še nekaj dni. Upamo, da se bo med nami prav dobro počutil in želimo, da bi odnesel od nas najboljše vtise.

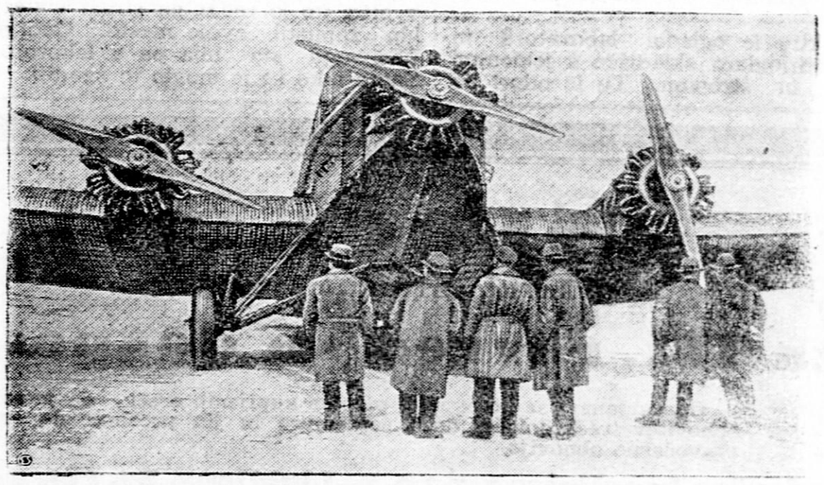

Letalo »Bremen«, s katerim je l etel Fitzmauritze preko oceana

Letalstvo v sovjetski Rusiji

Civilna avijatika se poleg vojaške v sovjetski Rusiji neverjetno naglo razvija. To je tudi razumljivo, kajti Rusija je ogromna in redko naseljena, posebno na severu in vzhodu. Zato so zračne zveze najprikladnejše, najhitrejše in tudi najcenejše. Menda ni na svetu države, kjer bi imelo letalstvo tako sijajno bodočnost, kakor v sovjetski Rusiji. Sovjetske zračne proge vodijo na eni strani od severa do juga in od vzhoda do zapada države, manjše proge pa služijo kot zveza s periferijo države in malo razvitimi kraji. Sovjetska Rusija ima zdaj tele zračne proge: Moskva-Irkutsk- Vladivostok dolgo 12.517 km, Moskva - Mahač - Kala - Baku - Tiflis dolgo 3800 km in Moskva - Taškent dolgo 3000 km. Poleg teh je pa več manjših prog, kakor Habarovsk - Sahalin (900 km), Sergiopol - Čugučak (460 km), Sergiopol - Akmolinsk - Kustanaj (1180 km), Arhangelsk - Ust - Sisolsk (900 km). Vse te proge služijo prometu v Sibiriji in na krajnem severu, kamor ne vodijo druga prometna pota. V zakaspiški oblasti ima sovjetska Rusija zračno progo Dušambe - Garm - Horoku, dolgo 500 km, na Uralu pa progo Sverdlovsk - Magnitogorsk.

Kako velikega pomena je letalstvo za Rusijo, pričajo statistični podatki, iz katerih je razvidno, da so merile zračne proge l. 1922 samo 1200 km, v začetku letošnjega leta pa že 25.632 km. Aeroplani so prepeljali l. 1922 samo 276 potnikov in 13.750 kg tovora, večinoma pošte, lani do letos pa že 14.237 potnikov in 417.000 kg robe. Da se zračni promet še bolj razvije, so začeli razmišljati o nočnih poletih na velike razdalje tako, da bi se potnikom na daljših progah ne bilo treba ustavljati in prenočevati. Posebno pereče je pa vprašanje zimskega zračnega prometa, ki je za severne kraje neprecenljivega pomena, pa je zaradi ostre zime skoro nemogoč. Razen ruskih zračnih prog sta še dve zračni zvezi z inozemstvom in sicer na progi Moskva - Riga - Berlin in Leningrad - Tallin - Riga (2645 km).

12 letna mati

Iz Varšave poročajo, da se je vršila pred ondotnim deželnim sodiščem edinstvena in pretresljiva obravnava, ki je zbudila na Poljskem splošno zanimanje. 20 letni privatni uradnik N. je bil obtožen, da je zapeljal 11letno deklico, katero je privatno poučeval. Ko je bila deklica stara 12 let in pol, je postala mati. Rodila je docela normalno dete. V zdravniških krogih je vzbudil ta porod kot medicinski fenomen veliko zanimanje. Zapeljivec je bil obsojen na 4 leta ječe. Če bo zapeljani deklici s tem kaj pomagano, je seveda drugo vprašanje.

Avgustus Muir: 85

Krog zločinov

Roman

— Če bom imel količkaj sreče, sem prepričan, da bo tudi Sternhold v rokah pravice. — Saj je pa tudi vredno spraviti ga pod ključ, — je pripomnil George in oči so se mu srdito zaiskrile. — Prepričan sem, da ve ta lopov vse o mojem očetu. Ne bom prej miroval, da zvem od njega vso resnico.

— Najbrž se bo zjutraj kje prikazal, — je dejal detektiv. — Vse druge imam že pod ključem — Filipa Burka, gospo Torrance, ki je njegova sestra, in tudi Maddoxa. Burke je moral izročati ponarejene bankovce agentom, pri tem pa paziti, da ne zvedo, od kod denar izvira. S tem so si prihranili nevarnost, ki bi jim bila pretila, če bi bili ponarejene bankovce sami razpečavali. To je nova ideja v manipuliranju s ponarejenim denarjem in kakor večina Sternholdovih idej, je tudi ta imenitna. — Eastwood je vstal. — Tako torej, zdaj pa moram na policijsko ravnateljstvo po nova navodila. Pred odhodom bi pa rad hišo še temeljito preiskal. Me hočete spremiti?

George mu je sledil čez vežo k vratom v laboratorij, kjer se je Eastwood ustavil in pogledal gori.

— Drayton je že precej časa gori, — je dejal. — Kako neki se počuti bolnica?

Isto vprašanje je imel George na jeziku. Po odhodu vseh gostov je ostal dr. Drayton, da bi nudil Molly zdravniško pomoč. Zavedla se je sicer kmalu in trdila je, da ji bo kmalu docela odleglo, vendar je bilo pa jasno, da more njenim razdraženim živcem pomagati samo dober zdravnik — specialist.

— Čim preiščem kletni laboratorij, — je dejal George, — pojdem gori in povprašam, kako se Molly počuti. Čudim se le, da je tako dolgo vzdržala.

Eastwood je potegnil iz žepa tri svežnje ključev in jih smeje ogledoval.

— Vi gotovo poznate pravega, — je dejal. — To je Caspianova zbirka.

Na drugem koncu laboratorija je George opazoval svojega prijatelja, kako odpira vrata v kletni laboratorij.

— Še nikoli nisem bil v laboratoriju tu doli, — je dejal detektivu. — Caspian je bil vedno zagoneten in tudi v sublimacijskem procesu ni trpel prič. Prisegel bi, da je delal dobro polovico poskusov v kletnem laboratoriju, da bi se mu ne bilo treba bati, da bom kaj videl.

Eastwood je prižgal na stopnicah električno luč in odšel v klet. Klet je bila prostorna in izpremenjena v lepo pobeljeno sobo. Videč lepo opremo laboratorija je George presenečeno vzkliknil. Močne obločnice so obsevale z dnevno svetlobo klopi, polite s kislino, ob stenah so bile pa kovinaste police, segajoče od tal do stropa.

Finejši aparati so bili pod steklom. V kotu je stal diktafon, da bi si ne bilo treba zapisovati na papir beležk o napredovanju eksperimentov. Za dotok svežega zraka so skrbeli močni ventilatorji.

Detektiv je ogledal laboratorij in tesno štirioglato skladišče z jeklenimi stenami in stropom. Tu je odprl po vrsti vse omare. Dvignil je celo telefonsko slušalko in ni bil prej zadovoljen, dokler se ni oglasil policaj nad njim.

— Mislim, da je tu vse v redu, — je dejal slednjič. — Zdaj moram pa na direkcijo. Inspektor ima povelje ne zaslišati nikogar, dokler ne pridem.

Ko je šel George skozi gornji laboratorij, so bile njegove misli pri Molly. Toda redar, stoječ na straži pri glavnih vratih, mu je povedal, da je dr. Drayton še vedno pri nji.

Pojdite gori, dragi moj, in prepričajte se, kako bije bolnici srce, — je dejal Eastwood Georgu smeje, ko je oblačil svršnik. — In ne bojte se! Zdravo, devetnajstletno dekle ne umre tako lahko, posebno če je vredno pol milijona funtov.

Policist se je smejal, ko je spremljal Eastwooda čez vrt k vratcom, dočim je hitel George po stopnicah k Molly.

Bil je v prvem nadstropju, ko je zaČul Eastwoodov glas. Detektiv se je bil vrnil v hišo. — Čujte, Bentley! Poglejte, če sem dobro zaklenil Caspianova vrata — vrata v njegov kabinet mislim. Dva policaja jih pojdeta pogledat zgodaj zjutraj.

George je stopil k vratom in prijel za kljuko.

— Vse je v redu, — je zaklical čez ograjo. Eastwood se mu je zahvalil in odšel.

George je hitel v drugo nastropje in planil v Mollyno delavnico. Bila je prazna in vrata v spalnico so bila na stežaj odprta. Poklical je dr. Draytona, pa ni dobil nobenega odgovora.

Bilo je izključeno, da bi bil zdravnik odšel, ne da bi kaj naročil. Poleg tega je bilo rečeno, da mora ostati pri Molly do jutra zanesljiva ženska.

— Doktor Drayton! — George je naves glas zaklical, toda nihče se ni oglasil. — Molly! — je zaklical drugič. — Je vam že odleglo?

Toda odgovora ni bilo.

Georga je začelo skrbeti. Stopil je k vratom spalnice. Blizu praga je ležal dr. Ivo Drayton z okrvavljeno glavo. O Molly Langtonovi ni bilo duha ne sluha.

Ko je George pokleknil k njemu, je zdravnik zastokal in se zganil. Hotel je dvigniti glavo, pa je omahnil nazaj. George se je moral skloniti k njemu, da bi slišal besede, ki jih je izgovoril komaj slišno:

— Sternhold je bil tu. Ugrabil jo je!

Revolver je namerjen

George je bil preveč razburjen, da bi se zavedal, kaj se je zgodilo v naslednjem hipu. Dr. Drayton mu je mogel povedati le malo podrobnosti, kajti udarec po glavi ga je bil tako omamil, da ni mogel mnogo govoriti. Ponavljal je samo s slabim glasom, da je bil Sternhold v sobi in da je z Molly odšel.

To se je zdelo neverjetno. Georgu je kar zvenelo po ušesih, ko je vstal. Kako je mogel Marcus Sternhold priti v to sobo? Kako je sploh mogel priti v hišo?

Toda Molly ni bilo nikjer, pa naj si je še tako belil glavo, kam sta s Sternholdom izginila. In krvavordeča rana na dr. Draytonovem čelu tudi ni bila plod njegove domišlijije. Grbec je moral priti v hišo, ko je redar na straži v veži za hip zapustil svoje mesto. George in Eastwood sta bila pa v laboratoriju. Samo tako se je moglo to zgoditi.

Kitajski filozof o ljubezni in zakonu

Evropske ženske bi morale h Kitajkam v šolo, kar velja seveda tudi za moške

Ljubezen, o kateri se največ razpravlja in katero ljudje najmanj razumejo, je po mnenju kitajskega pesnika in filozofa Suma Nunga Au-Younga umetnost, katero znajo bolj ceniti kitajske, kakor evropske ženske. Au-Young je prepričan, da bi se lahko evropske ženske od Kitajk marsičesa naučile, posebno kar se tiče zakonskega življenja. To velja seveda tudi za moške. Kako naj žena ravna, da si ohrani moževo ljubezen in zvestobo, ali kakšne strune mora dekle napenjati, da se ji fant ne izneveri, to so vprašanja, s katerimi se ženske v Evropi kaj rade šalijo, je dejal Au-Young v pogovoru z novinarji. Na Kitajskem se pa ženske s takimi resnimi rečmi nikoli ne šalijo. Kitajsko dekle razvije v sebi koketnost do popolnosti, toda ne zato, da bi ji pomagala loviti moške in menjavati jih kakor nogavice ,temveč, da ji pozneje v zvezi z drugimi dobrimi lastnostmi lajša in slajša zakonsko življenje. Kitajka se dobro zaveda, da mora biti mikavna, če noče doživeti v ljubezni bridkega razočaranja. Skromnost visoko ceni in rabi jo kot orožje, kričeče se nikoli ne oblači in sploh ne mara nobenih ekscentričnosti.

Kitajke niso prepričane, da lahko obdrže može samo zato, ker jih veže z njimi zakonska zveza. Nasprotno, bolj kakor na zakonske vezi, se zanaša kitajska žena na svoj lepoto in mikavnost. Ona razume, da je ljubezen bistvo življenja in da pomeni živeti za njo resnično trajno srečo. Kdor ne pozna Kitajcev, bi mislil, da so zelo hladni in da prave ljubezni sploh ne poznajo. To pa ni res. Kitajci se uče že od mladih nog prikrivati čustva, ker ni pametno, niti koristno kazati jih javno. V ožjem rodbinskem krogu pa igra nežnost glavno vlogo. Na Kitajskem študirajo ljubezen moški in ženske in posledica je, da razumejo njeno lepoto bolje od moških in žensk drugih narodov. V nemirni zapadni civilizaciji izgubi ljubezen ne samo svojo milino in čar, temveč tudi velik del svoje podlage — potrpežljivost, prijaznost, uljudnost in nesebičnost.

Au-Young meni, da bi bil problem ločitev kmalu rešen, če bi Evropci tako cenili zakonsko življenje, kakor ga Kitajci. Tudi na Kitajskem se mnoge zakonske zveze razdero, toda s tem nihče ne hodi na sodišče. Zadostuje objaviti v novinah, da zakonca ne živita več skupaj. Kitajci so ponosna rasa in nobena Kitajka bi se ne ponižala tako, da bi sprejemala od bivšega moža alimente. Vrne se po ločitvi k svojemu očetu, kjer so ji vedno na stežaj odprta vrata. V Evropi se sklepajo zakonske zveze pogosto v prvem ognju ljubezni. Številne ločitve pričajo, kako pogosto se mladi ljudje zmotijo. Na Kitajskem je pa zakonska zveza bolj rodbinska zadeva in o podrobnostih se razpravlja navadno v zadovoljstvo obeh strank. Zadovojna mora biti v prvi vrsti bodoča tašča mlade zakonske žene. Kitajski fant privede nevesto, da živi z njim v hiši njegovega očeta. Če je oče siromašen, dobita mlada samo sobo. Če je pa oče bogat, dobita svojo hišo, navadno v bližini očetove. Kitajski očetje navadno podpirajo sinove tako, da lahko dajejo ženam ves denar, kar ga zaslužijo. Oče prevzame tudi odgovornost za vzdrževanje svojih siromašnih sorodnikov in tako se pogosto dogaja, da mora skrbeti za celo armado bližnjih in daljnih sorodnikov.

Med zapadnimi narodi se kaj radi norčujejo iz tašč. Na Kitajskem bi takega norčevanja nihče ne razumel. Tašča mlade žene vodi vse gospodinjstvo in nikoli se ne pripeti, da bi se s snaho ne razumeli. Ona je njena najboljša prijateljica, pomaga ji vedno in povsod, kjer potrebuje njene pomoči. Denar v kitajskih zakonih navadno ne igra nobene vloge. Mož daje ves denar ženi, zaupa njeni uvidevnosti in varčnosti, kar je njegovo, je tudi njeno, kar je pa njeno, ostane vedno njeno. Čim pride v hišo mlada, ji prepusti moževa mati vse delo, sama pa samo ukazuje in nadzoruje. Na Kitajskem je žena tem bolj popularna, čim več otrok ima, zlasti sinov. Redke so kitajske matere, ki bi imele pestunje ali guvernante. Kitajka smatra za svojo najsvetejšo dolžnost spraviti otroka na noge brez tuje pomoči. Pač so pa očetje naravnost vzorni, kadar je treba nebogljenčke pestovati in tolažiti. Spolno življenje je na Kitajskem urejeno tako lepo, kakor malokje na svetu.

Bivši guverner - brivec

Bivši ruski vojaški guverner v Tiflisu knez Kutailov je zdaj brivec v Newyorku. Nedavno je otvoril lastno brivnico in baje je z novim poklicem zadovoljen. Tako se je vrnil knez k obrti, ki je prinesla njegovim prednikom knežji naslov. Ustanovitelj knežjega rodu Kutaisovih je bil namreč vojak, katerega je Potemkinova armada med ruskoturško vojno ujela. Ker je znal dobro briti in striči, ga je vzel Potemkin k sebi za svojega dvornega brivca. Bil je tako zadovoljen z njim, da mu je preskrbel knežji naslov.

O tem Kutaisu pripovedujejo zanimivo prigodo. Ko se je vrnil Suvorov po slavnem pohodu čez Alpe v Petrograd, se je carju z nečem zameril. Na smrtni postelji je sporočil carju prošnjo, naj pride k njemu. Car je pa poslal k Suvorovu Kutaisova, ki je menda nalašč oblekel haljo malteškega viteza. — Kdo ste? — ga je vprašal Suvorov. — Knez Kutaisov, — je odgovoril novopečeni plemič. — Poznam kneza Panira, vašega imena pa še nisem slišal, — je odgovoril Suvorov. — Kaj pa ste? — Upravnik dvora, — se je glasil odgovor. — Kaj ste bili pa prej? — je vprašal Suvorov. Kutaisov je zardel in priznal, da je bil Potemkinov brivec.

— Troška, — je poklical Suvorov svojega komornika, katerega je neprestano mučila »ruska bolezen«. Mož je bil namreč velik prijatelj dobre kapljice. — Pojdi sem, mrcina grda! Poglej tega gospoda. Tudi on ni bil nič več kakor si ti, toda ker je Turek, ne sme piti. Če se poboljšaš in nehaš piti, lahko postaneš tudi ti knez.

Kutaisov se je takoj poslovil in carju je sporočil, da je Suvorov zblaznel.

Na drevesu pečena jabolka

Strahovita vročina in suša v Ameriki je napravila ogromno škodo, obenem je prinesla Američanom mnogo zanimivih prigod, katerih dolge ne bodo pozabili.

V Hickmanu vd državi Kentucky sta obtičala dva manjša parnika v blatu veletoka Mississippi, katerega korito se je bilo v strahoviti suši na mnogih krajih tako posušilo, da fo nastali otočki. Parnika sta se vedno bolj pogrezala v blato in ko so jima hoteli priskočiti na pomoč, je prilezlo iz luž, ki so bile ostale tu pa tad v blatu, mnogo gadov. Vročina je vplivala tudi na gade, ki so prilezli iz bližnjega skalovja, da bi se napili vode. Ustavili so se na peščenem otoku, kjer sta jih preplašila parnika.

Podjetni meščan mesteca Villa v državi Kansas L. Williams je hotel izrabiti strahovito sušo in začel je dobavljati gostilnam s svoje farme pečena jabolka, brez katerih si pravi Američan ne more misliti zajutreka. Jabolk mu pa ni bilo treba peči, ker jih je lahko trgal kar z jablan. Solnce je namreč pripekalo tako silno, da so se jabolka toliko spekla, da so jih lahko s smetano servirali kot pečena.

V Bostonu je bil 6letni paglavec Harvy Hamparian radoveden, kaj bi se zgodilo, če bi skočil v sod katrana, ki se je bil na solncu popolnoma raztopil. Skočil je v sod in v toplem katranu se je počutil dobro. Ko je pa hotel zlesti iz soda, je spoznal, da se je ujel. Začel je klicati na pomoč, prihiteli so tovariši, toda vse njihovo prizadevanje je bilo zaman. Končno so morali roditelji poklicati gasilce, pa tudi ti niso mogli potegniti fantiča iz katrana. Morali so poliiti sod z vodo, da se je katran strdil, potem so pa radovednega fantiča izsekali iz soda.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!
13

Razlika.

Pri brivcu, ki kodra lase, je v soboto popoldne polno dam. Mimo gresta dva moška. Prvi pravi:

— Tu je naval, kakor v nedeljo zjutraj na parnik.

— Samo da parnik dela valove zastonj, tu jih je pa treba drago plačati, — odgovori drugi.

Srečke

državne razredne loterije

za III. razred so dospele.

Opozarjamo vse posestnike pri nas kupljenih srečk, da je rok za obnovitev srečk določen do 5. septembra in jih prosimo, da srečke pravočasno obnovijo.

Zadružna hranilnica r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra c. 19

Klišeje

vseh vrst enobarvne in večbarvne izdeluje klišarna

Ljubljana

Jugografika

Sv. Petra nasip štev. 23
Telefon 2495

»Mali oglasi«

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znamkah. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Najmanjši oglas Din 5.—

Hiša z gostilno

na prometnem kraju poleg cerkve in šole, ¼ ure od postaje Štore, prodam. K temu spada še gospodarsko poslopje, kozolec, sadonosnik, njiva, travnik, dva gozda in približno 7 johov zemlje. Cena 98.000 Din. Aužner Franc, Sv. Lovrenc, Štore pri Celju. 2301

Uradnik

večleten pisarnovodja v odv. pisarni in trg. podjetju, perfekten slov., nemški in srbohrv. korespondent, knjigovodja, stenograf, strojepisec išče službe. Ponudbe pod »Perfekten« na upravo »Slov. Naroda«. 2211

Strojepisni pouk

se vrši vsaki dan zvečer od 6. ure dalje. Tečaji za začetnike in izvežbance. Učna ura 4 Din. Vpisovanje vsaki dan od 6.—½8. ure zvečer. Christofov učni zavod, Ljubljana, Domobranska c 7/I. 2294

Wallet Express zopet odprt!

Obleka naredi človeka, ta izrek velja že od nekdaj. Zato preglejte Vašo jesensko garderobo in jo pošljite v WALLET EXPRES, Stari trg 19, ki jo zlika, kemično ščisti, brez da bi blagu škodovalo; pošije, na željo tudi obrne. Cena likanju Din 18.—. Po obleko se pošlje na dom. Na likanje le lahko počaka. — Angleški mesečni abonma — 4 kratno likanje — Din 60.—. 2285

MODROCE

la afrik močno blago Din 240.— spodnje modroce, mreže, posteljne odeje najcenejše kupite pri

RUDOLF SEVER

Marijin trg 2

Zahtevajte vzorce! 29/T

Gostilno z mesarijo

večjo, dobro idočo in večje posestvo na vznožju Pohorja — prodam radi družinskih razmer. V kraju lesna in granitna industrija. Pojasnila daje: Ludovik Varl, Oplotnica. 2302

Vsa pleskarska in soboslikarska dela

izvršuje točno, solidno in po konkurenčnih cenah pod garancijo

J. HLEBŠ

družba z o. z.

pleskarstvo in soboslikarstvo

Ljubljana, Sv. Petra c. 33.

I. Stjepušin

ZAGREB, Jurjevska 57

priporoča najboljše tambure, žice, šole, partiture i ostale potrebščine za sva glazbala. — Odlikovan na pariskoj izložbi Cjenici franko.

„R“

nove vrste lovske patrone, napolnjene z nemškim Hasloch brezdimnim smodnikom in »GECO« patrone z nemškim »Rothweilskim« smodnikom — ima vedno v zalogi

puškarna F. K. KAISER, Ljubljana

Sprejemajo se tudi vsa mehanična dela v popravilo.

DVOKOLESA — TEŽA OD 7 KG NAPREJ

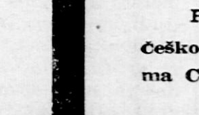

najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarn Otroški vozički od najpriprostejšega do najfinejšega modela. Izdelujejo se tudi po okusu naročnika Šivalni stroji, motorji, pneumatika, posamezni deli. Velika izbera, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franko

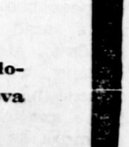

»TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta št. 4.

Mednarodni velesejem v Pragi

7.—14. septembra 1930

Svetovni velesejem, na katerem so zastopani narodi in države

Znižana vožnja

za brzovlake in navadne vlake Jugoslavija 25%, Čehoslovaška 33%, Avstrija 25%.

Pojasnila in legitimacije daje:

Češkoslovaški konzulat, Ljubljana, Aloma Company, Ljubljana, Aleksandrova cesta 2.

Izdajatelj Josip Zupančič. — Za »Narodno tiskarno« Fran Jeseršek. — Za uredno in inseratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.